

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal

HØYRING AV FORSLAG TIL SKOGVERN

VERN AV SKOG I HÅHAMMAREN

MOLDE KOMMUNE

Høyringsfrist 02.05.2022

2021/1858

Framside: Håhammaren (foto: Øivind Leren)

Bakgrunn

Gjennom behandlinga av stortingsmeldinga Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfald (Meld. St. 14 (2015-2016)) vedtok Stortinget ei opptrapping av skogvernet i Noreg til 10 % av skogarealet. I februar 2022 var om lag 5,2 % av skogarealet og ca. 3,9 % av den produktive skogen verna i Noreg. Det er eit nasjonalt miljømål at «*et representativt utval av naturtypar i skog blir verna for kommande generasjonar*». Vern av skog er også viktig for å nå fleire av dei andre miljømåla, til dømes at «*utrydding av trua artar i skog skal opphøyra og status for artar i nedgang skal ha blitt forbetra innan 2020*» og at «*mangfald av naturtypar i skog skal bli tatt vare på eller gjenopprettast innanfor sitt naturlege utbreiingsområde, og slik at alle stadeigne artar finns i levedyktige bestandar*».

I stortingsmeldinga vert auka skogvern framheva til å ha stor positiv effekt på trua artar i skog, og Regjeringa vil vidareføre det langsiktige arbeidet med skogvern. Dette skal skje ved vern av offentleg eigd skog og ved friviljug vern av privateigd skog. Friviljug vern inneber at skogeigarane tilbyr staten vern av eigen skog.

Dersom ein har naturfagleg kunnskap om det aktuelt tilbodsområde frå før, kan slike data bli lagt til grunn for ein eventuell verneplanprosess. Dersom området ikkje er kartlagt tidlegare, vil miljøvernstyresmaktene også vurdere tilbodet og sette eventuelt i gang med naturfaglege registreringar for å kartlegge verneverdiar. I Møre og Romsdal er ein vesentleg del av den verneverdige skogen kartlagt tidlegare og aktuelle data er tilgjengelege i www.naturbase.no.

Om det på bakgrunn av ei slik registrering vil vere aktuelt å fremme eit verneforslag for det aktuelle arealet, skal det gjennomførast forhandlingar med grunneigar om avgrensing, verneforskrift og økonomisk erstatning. Når staten og grunneigar er kome til semje om desse punkta, vil området gjennomgå ei vanleg saksbehandling i tråd med naturmangfaldlova.

Tilbodet

Fylkesmannen fekk tilbod om friviljug skogvern på gnr/bnr 267/1 og 268/1 i Molde kommune. Det omfattar eit areal på ca. 950 dekar i Eresfjord. Tilbodet vart framsett i brev frå ALLSKOG SA den 09.04.2021.

Det naturfaglege grunnlaget for eit vern er basert på kartlegging av bekkekløfter gjort av Geir Gaarder i 2008, og ei kartlegging av naturtypar i Nesset «Kartlegging av naturtypar i Nesset kommune. Rapport J. B. Jordal nr. 6-2005.»

ALLSKOG har taksert skogen i tilbodsområdet, og det blir forhandla fram ein erstatningsavtale med grunneigarane. Området vil ikkje bli tilrådd verna før avtalen om erstatning er signert, men ALLSKOG har på vegne av grunneigaren akseptert at planprosessen vert sett i gang. Fylkesmannen meldte oppstart av verneplanprosess for området i brev av 12.01.2022.

Heimelsgrunnlag

Vern av spesielle område eller førekomstar skjer i medhald av lov av 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfald (naturmangfaldlova) jf. §§ 33-51. I naturmangfaldlova er det gjeve heimel for vedtak av ulike vernekategoriar. Vernekategorien naturreservat, som er det strengaste vernet etter naturmangfaldlova, blir foreslått brukt for skogsområda i dette verneplanframlegget.

Naturmangfaldlova § 37 i har slik ordlyd:

«Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- b) representerer en bestemt type natur,
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettningstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettningstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for å ivareta verneformålet, skal det samtidig med vernevedtaket legges frem et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk godtgjørelse til private som bidrar til områdets skjøtsel.»

Naturfaglege registreringar

I naturbase er det registrert to lokalitetar med rik edellauvskog som dekkjer størstedelen av tilbodsområdet.

I nord ligg ein kartlagt lokalitet Eresfjorden: sør for Stranda BN00062469 av kategori A (svært viktig) som vert omtala slik:

«Dette er eit større edellauvskogsområde i indre del av Eresfjorden, frå småbåthamna og nordover til Strandadalen. Nordre del vart undersøkt 04.06.2003 frå Strandaelva og sørover oppunder bergrota til bekken som heiter Driva (kom ikkje over). Søndre del vart undersøkt 29.08.2003. Det er mykje grov steinur i nedre del av lia, og vegetasjonsfattig berg ovanfor lokaliteten. Furu opptil 70 cm stammediameter. Lokaliteten er stor og kunne vore delt opp, men dette krev betre undersøkingar og meir tid.»

Her er påvist naturtypene alm-lindeskog (D4), gråor-almeskog (D5), gråor-heggeskog (C3). Treslag: alm, dunbjørk, furu, gråor, hassel, hegg, hengjebjørk, osp, rogn, selje.

«Mest interessant var funnet av den vakre, rosa raudskivesoppen *Entoloma callirhodon* (EN) i sørlege deler 29.08.2003. Han vart bestemt av professor M. Noordeloos, Leiden i september 2004, dette er første funn i Skandinavia og 2. funn i verda, dvs. første funnet utanom typelokaliteten, som var ein hasselskog i Austerrike (jf. Noordeloos 2004).

I sørlege del av området vart det m.a. notert følgjande planteartar (JBJ, JIH): breiflangre, fingerstorr, firblad, hengjeaks, hundekveke, junkerbregne, kranskonvall, kransmynte, kratthumleblom, krossved, lerkespore, liljekonvall, lodneperikum, lundgrønaks, myske, myskegras, sanikel, skogfaks, skogsvinerot, skogsvingel, trollbær, vårerteknapp. I nordlege del oppunder berget ved Strandaelva

vart det notert: bergfrue, fingerstorr, firblad, hengjeaks, hundekveke, junkerbregne, kranskonvall, kratthumbleblom, krossved, liljekonvall, lundrapp, myske, myskegras, nattfiol ubest, sanikel, skogsvinerot, skogsvingel, storfrytle, strandrøyr, svartburkne, trollurt, turt, tyrihjel, vårerteknapp.

Tidlegare og noverande raudlisteartar av sopp i 2003 (sørlege del): hasselskrubb *Leccinum pseudoscabrum*, grånande seigsopp *Marasmius wynnei* (NT), grå trompetsopp *Pseudocraterellus undulatus* og gullkremle *Russula aurea*. Andre interessante soppantar: skrukkeøyre *Auricularia mesenterica*, gul trompetkantarell *Cantharellus aurora*, raudgul småkøllesopp *Clavulinopsis laeticolor*, *Cortinarius alborufescens*, gul slørsopp *Cortinarius delibutus*, *Cortinarius subporphyropus* (sjeldan art, norsk nordgrense, VU), *Cortinarius tabularis*, *Entoloma incarnatofuscescens*, filtskjela parasollsopp *Lepiota clypeolaria*, oransjebrun væpnarhatt *Rhodocybe nitellina* (sjeldan art). Dei fleste soppartane er bestemt/kontrollert av Tor Erik Brandrud, Gro Gulden og M. Noordeloos. I fuktig skog med lauvtreleger ved Strandaelva vart det funne røteflak *Calypogeia suecica* (tidlegare raudlisteart) og fleire andre røtevedmosar. Elles lungeneversamfunn med lungenever *Lobaria pulmonaria* og vanleg blåfiltlav *Degelia plumbea*.

Av fugl observert m.a. spettmeis, gjerdsmett og grønspekk (i hekketida). Under feltarbeidet hausten 2008 var det m.a. funne ein del møyjevokssopp *Hygrocybe coccinea* opp mot Strandaelva. I tillegg skjerfmoose *Apometzgeria pubescens* på ein steinblokk, samt ytterlegare nokre vanlege artar i lungenever-samfunnet som skrubbenever *Lobaria scrobiculata* og grynfiltlav *Pannaria conoplea*. I tillegg vart kvitryggspett (NT) høyrte.»

Sør i tilbodsområdet ligg Steinfonnkjeften BN00022314 som er vurdert til verdi B (viktig). Den får følgjande omtale av John Bjarne Jordal (2005):

«Dette er eit edellauvskogsområde i indre del av Eresfjorden, nær småbåthamna. Alm opptil 40 cm i stammediameter. Bratt, raspåverka, noko berghamrar.

Naturtypar og utformingar: Gråor-almeskog (D5), gråor-heggeskog (C3). Treslag: alm, dunbjørk, furu, gråor, hegg, rogn, hassel, selje.

Interessante planteartar: fingerstorr, firblad, hengjeaks, hundekveke, junkerbregne, kranskonvall, krossved, kvitmaure, kvitsoleie, lundgrønaks, lundrapp, myske, skogsvinerot, storfrytle, storklokke, strutsving, svartburkne, trollurt, tyrihjel, vårkål. Elles lungeneversamfunn med lungenever, lodnevrenge og vanleg blåfiltlav. Av fugl vart det observert m.a. spettmeis og munk (i hekketida).»

Kunnskapsgrunnlaget viser at området har kvalitetar for vern som naturreservat. Her er rik edellauvskog med stort innslag av alm, i lågareliggende område. Mangelanalysar av skogvernet gjort av Norsk institutt for naturforskning i 2016 viser at slik skog er underrepresentert i verneområda. Her er såleis både sjeldne og trua naturtypar og artar, og særleg soppførekomstane er interessante.

Skogbruk

Slike lågareliggende skogar har tradisjonelt vorte utnytta til ved- og tømmerhogst og beite.

Fakta ut frå skograpport Kilden:

Totalareal: ca. 964 daa. Det er ikkje utført skogbruksplanlegging med miljøregistreringer i området.

Svært viktige naturtyper i skog: 314 daa - Rik edellauvskog

Produktivt skogareal(AR5): ca. 330 daa

Skog, særs høy bonitet	Skog, høy bonitet	Skog, middels bonitet	Uproduktiv skog	Skrinn og jorddekt fastmark
113	191	26	300	335

Skogressurskart (SR 16) – volum (daa):

0-100 m ³ /ha	100-200 m ³ /ha	200-300 m ³ /ha	300-400 m ³ /ha	> 400 m ³ /ha
529	340			

Svært bratt areal med lauvskog. Lite aktuelt for skogbruksdrift. Arealet som dels kunne vore drive, ligg som svært viktig naturtype. Eventuelt vern har lite å seie for skogbruket.

Andre brukarinteresser

Området er sett av til LNF-område i kommuneplanen sin arealdel. Hammaren vert nytta til litt fjellklatring. Det er ein fylkesveg og nokre hytter nedom området. Vi er ikkje kjent med kulturminne her.

Elinett AS har områdekonsesjon, og det går ei 22 kV kraftline gjennom tilbodsområdet. Det er kartlagt eit digitalt potensiale for kraftutbygging i området.

Figur 1 Kraftlina til Elinett går gjennom tilbodsområdet

Saksbehandling

Oppstartsmelding

Fylkesmannen sendte ut melding om oppstart av verneplanprosessen for etablering av naturreservat til fleire aktuelle interessepartar i brev av 12.01.2022. Frist for innspel til planarbeidet var sett til 15.02.2022.

Det har kome 8 innspel til oppstartsmeldinga. Direktoratet for mineralforvaltning, Møre og Romsdal fylkeskommune, Språkrådet, Statens Kartverk og Statnett har ingen merknader.

Forsvarsbygg ber om at det vert opna for militær operativ verksemd og avgang og landing med Forsvaret sine luftfartøy i forskrifta.

Norges vassdrags- og energidirektorat viser til at Elinett AS har ei 22 kV kraftline i foreslått naturreservat. Vidare peikar dei på at det er kartlagt eit digitalt kraftutbyggingspotensiale på 2,5 GWh i området, og ber om at grunneigarane blir orientert om dette. Vidare minner dei om at ein konsesjonssøknad i Strandelva vart avslått i 2015.

Elinett AS har eit 22 kV distribusjonsnett i området, og har behov for sikringshogst med tilhøyrande motorferdsel. Dei ber om at standardbestemmingane for nettanlegg må takast inn i forskrifta.

Statsforvaltaren viser til at forskrifta har unntak for militær operativ verksemd og avgang og landing med Forsvaret sine luftfartøy. Vidare er det unntak drift og vedlikehald av kraftlina i verneforskrifta § 4. Ei oppgradering av spenninga vil kunne kreve endring av stolpar og auka krav til breidda på rydebeltet langs lina. Vi foreslår at slike tiltak evt. vert behandla som ein dispensasjon etter § 7.

Vidare saksgang

I samsvar med naturmangfaldlova og saksbehandlingsreglane i denne, sender Fylkesmannen med dette verneframlegget på høyring.

Skogen er taksert av ALLSKOG i samarbeid med Staten sin skogsakskunnige. Det blir gjennomført forhandlingar med grunneigarane om erstatning, avgrensing og framlegg til forskrift.

Etter denne lokale og sentrale høyringa, vil Fylkesmannen, på bakgrunn av høyringsdokument og innkomne fråsegner, skrive ei tilråding til Miljødirektoratet. Direktoratet fremmer så saka for Klima- og miljødepartementet som deretter vil førebu ho og legge fram eit framlegg om vernevedtak for Kongen i Statsråd.

Etter vernevedtaket ved kgl. res. vil erstatningar bli utbetalte i samsvar med avtalen. Fylkesmannen får så i oppdrag å gjere vedtaket kjent og sørge for at reservatet blir merka og skilta. Merking og oppmåling blir gjort av jordskifteretten etter krav frå Fylkesmannen om grensegang og merking.

Framlegget til naturreservat går fram av vedlagt vernekart.

Ut frå normal saksbehandlingstid kan eit vernevedtak tidlegast skje i desember 2022.

Vedlegg 1.

Forskrift om vern av Håhammaren naturreservat, Molde kommune, Møre og Romsdal

Fastsett ved kongeleg resolusjon .....med heimel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremja av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Føremål

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit verdfullt skogsområde som inneheld trua og sjeldan natur. Området representerer ein naturtype med store verdiar knytt til rik edellauvskog. Skogen er velutvikla og har fleire kravfulle artar.

Det er ei målsetting å behalde verneverdiane i mest mogleg urørt tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

§ 2 Geografisk avgrensing

Naturreservatet omfattar følgjande gnr./bnr.: Molde kommune: 267/1 og 268/1.

Naturreservatet dekker eit totalareal på 950 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet ..... Dei nøyaktige grensene for naturreservatet skal merkast i marka. Knekkpunkta skal koordinatfestast.

Verneforskrifta med kart blir oppbevart i Molde kommune, hos Statsforvaltaren i Møre og Romsdal, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernereglar

I naturreservatet må ingen gjere noko som skadar verneverdiane som går fram av føremålet med vernet.

I naturreservatet gjeld følgjande vernereglar

- a. vegetasjonen, medrekna daude buskar og tre, er verna mot skade og øydelegging. Det er forbode å fjerna planter og sopp inkludert lav eller delar av desse frå naturreservatet. Planting eller såing av tre og annan vegetasjon er forbode
- b. dyrelivet, medrekna reirplassar og hiområde, er verna mot skade, øydelegging og unødig forstyrring. Utsetting av dyr er forbode
- c. det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endra naturmiljøet, som til dømes oppføring av bygningar, anlegg, gjerde, andre varige eller mellombelse innretningar, parkering av campingvogner, brakker el. l., framføring av luftleidningar, jordkablar, kloakkleidningar, bygging av vegar, drenering eller anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte tilførsler av forureining, etterlating av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske plantevern- eller skadedyrmiddel. Forsøpling er forbode. Opplistinga av tiltak er ikkje uttømmmande.
- d. bruk av naturreservatet til større arrangement er forbode
- e. bålbrekking er forbode

§ 4 Generelle unntak frå vernereglane

Vernereglane i § 3 andre ledd er ikkje til hinder for

- a. sanking av bær og matsopp
- b. jakt og fangst i samsvar med gjeldande lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldande lovverk
- d. vedlikehald og bruk av eksisterande jakttårn

- e. beiting
- f. utsetting av saltsteinar
- g. oppsetting av midlertidige, mobile jaktårn for storviltjakt
- h. fjerning av mindre mengder kvist i samband med utøving av storviltjakt
- i. bålrensing med tørrkvist frå bakken eller medteken ved i samsvar med gjeldande lovverk
- j. drift og vedlikehald, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterande energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet
- k. montering av permanent feste for fjellklatring

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsamt og ta omsyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminne.

I naturreservatet gjeld følgjande reglar om ferdsel

- a. motorisert ferdsel er forbode, medrekna landing og start med luftfartøy
- b. utanom eksisterande stiar er sykling, riding og bruk av hest forbode

§ 6 Generelle unntak frå ferdselsreglane

Ferdselsreglane i § 5 er ikkje til hinder for gjennomføring av militær operativ verksemd og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsverksemd, samt gjennomføring av skjøtsel- og forvaltingsoppgåver som er bestemt av forvaltingsstyresmakta. Unntaket gjeld ikkje øvingskøyring.

Ferdselsreglane i § 5 andre ledd er ikkje til hinder for

- a. naudsynt motorferdsel for uttransport av sjuke og skadde bufe. Køyretøy som nyttast skal vera skånsamt mot markoverflata. Det skal gjevast melding til ansvarleg oppsyn for verneområdet før køyring skjer
- b. naudsynt uttransport av felt elg og hjort med lett beltekøyretøy som ikkje set varige spor i terrenget
- c. naudsynt motorferdsel i samband med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterande energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendast melding til forvaltningsstyresmakta
- d. landing og start med Forsvarets luftfartøy

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsreglar

Forvaltningsstyresmakta kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting, vedlikehald og skjøtsel av kulturminne
- b. tiltak i samband med forvaltning av vilt og fisk
- c. naudsynt uttransport av felt elg og hjort med andre køyretøy enn lett beltekøyretøy som nemnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. ringbarking, hogst og uttak av gran, platanlønn og andre framande treslag
- e. merking og rydding av nye stiar
- f. avgrensa bruk av naturreservatet for aktivitetar nemnt i § 3 andre ledd bokstav d
- g. oppsetting og vedlikehald av gjerde
- h. gjenoppføring av bygningar og anlegg som går tapt ved brann eller naturskade
- i. bruk av naturreservatet til miljøtilpassa reiselivsverksemd i samsvar med plan godkjent av forvaltningsstyresmakta
- j. oppgradering eller fornying av kraftleidningar for heving av spenningsnivå og auke av linetverrsnittet, når tiltaket ikkje skader verneverdiane nemneverdig
- k. øvingskøyring for formål nemnt i § 6 første ledd
- l. naudsynt motorferdsel for aktivitetar etter § 4 bokstav f, j og § 7 bokstav b, d, g, h og j

§ 8 Generelle dispensasjonsreglar

Forvaltingsstyresmakta kan gjera unntak frå forskrifta dersom det ikkje strir mot føremålet med vernet og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig, eller dersom omsynet til tryggleik eller omsynet til vesentlege samfunnsinteresser gjer det naudsynt, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltingsstyresmakta, eller den forvaltingsstyresmakta bestemmer, kan setja i verk tiltak for å oppretthalda eller oppnå den natur- og kulturtilstanden som er føremålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeidast forvaltningsplan med nærare retningsliner for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan innehalde nærare retningsliner for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltingsstyresmakt

Miljødirektoratet fastset kven som skal ha forvaltingsstyresmakta etter denne forskrifta.

§ 12 Ikraftsetjing

Denne forskrifta trer i kraft straks.